

Laidiens: 20.02.2004., Nr. 28

Ministru kabineta noteikumi Nr.83

Rīgā 2004.gada 17.februārī (prot. Nr.7, 17.§)

Āfrikas cūku mēra likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība

Izdoti saskaņā ar Veterinārmedicīnas likuma 26.panta pirmo daļu un 27.panta trešo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka Āfrikas cūku mēra uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas pasākumus mājas cūku novietnē (lauksaimniecības celtne, kurā pastāvīgi vai noteiktu laiku tiek audzētas vai pavairotas cūkas, vai norobežota teritorija, kurā audzē cūkas medijuma iegūšanai un kurā iespējams piemērot Āfrikas cūku mēra apkarošanas pasākumus), kautuvē, transportlīdzeklī un savvaļas cūku (cūkas, kuras netiek audzētas vai pavairotas novietnē vai netiek turētas norobežotā teritorijā medijuma iegūšanai) populācijā, kā arī valsts pārvaldes iestāžu kompetenci, rīkojumu izziņošanas un izpildes kārtību un kārtību, kādā tiek medītas savvaļas cūkas.

2. Āfrikas cūku mēris (turpmāk — cūku mēris) ir epizootiska slimība, kura var parādīties ierobežotās Eiropas, Āzijas, Āfrikas un citās teritorijās un izraisīt visu cūku sugas dzīvnieku saslimšanu. Slimība nav ārstējama, un tai ir raksturīga ātra izplatība un dzīvnieku masveida saslimšana, kas rada lielus ekonomiskus zaudējumus.

3. Ja tiek konstatēts cūku mēra uzliesmojums vai atsevišķs inficēšanās gadījums, Pārtikas un veterinārā dienesta valsts galvenais pārtikas un veterinārais inspektors informē ārkārtējo situāciju valsts operatīvo komisiju par ārkārtēju situāciju valstī.

4. Cūka uzskatāma par inficētu ar cūku mēri (cūku mēra gadījums), ja:

4.1. cūku sugas dzīvniekam dzīves laikā konstatētie slimības klīniskie simptomi norāda uz inficēšanos ar cūku mēra ierosinātāju;

4.2. cūkas kautķermenim vai liķim pēcnāves patologanatomiskās izmeklēšanas laikā konstatēti audu bojājumi, kas raksturīgi saslimšanai ar cūku mēri;

4.3. saslimšana ar cūku mēri konstatēta laboratoriskajos izmeklējumos, kas tiek veikti saskaņā ar Pārtikas un veterinārā dienesta izstrādāto un apstiprināto slimību diagnostikas rokasgrāmatā noteikto kārtību.

5. Cūku mēra uzliesmojums ir viens vai vairāki cūku mēra gadījumi, kas tiek konstatēti novietnē.

6. Aizdomas par cūku saslimšanu ar cūku mēri ir šādos gadījumos:

6.1. cūku sugas dzīvniekam dzīves laikā konstatētie slimības simptomi ir līdzīgi cūku mēra simptomiem vai laboratoriskajos izmeklējumos, kas veikti saskaņā ar slimību diagnostikas rokasgrāmatā noteikto kārtību, rodas aizdomas par dzīvnieku inficēšanos ar cūku mēri;

6.2. cūkas kautķermeņa vai liķa audu bojājumi un patologanatomiskās izmeklēšanas rezultāti rada aizdomas par inficēšanos ar cūku mēri.

7. Noteikumu uzraudzību un kontroli veic:

7.1. Pārtikas un veterinārais dienests sadarbībā ar Valsts meža dienestu, ja cūku mēris ir konstatēts vai ir aizdomas par saslimšanu ar cūku mēri savvaļas cūku populācijā;

7.2. Pārtikas un veterinārais dienests, ja cūku mēris ir konstatēts vai ir aizdomas par mājas cūku un norobežotās teritorijās audzējamo cūku saslimšanu ar cūku mēri.

II. Valsts pārvaldes iestāžu kompetence

8. Lai nodrošinātu slimību diagnostiku un diferenciāldiagnostiku, Pārtikas un veterinārais dienests (turpmāk — dienests) izstrādā un apstiprina slimību diagnostikas rokasgrāmatu. Rokasgrāmatā nosaka:

8.1. minimālās prasības cūku mēra diagnostikas laboratorijai un paraugu trans-portēšanai;

8.2. procedūras, kas veicamas pēc klīniskās vai patologanatomiskās izmeklēšanas, lai noteiktu cūku mēra ierosinātāju, ja tāds ir, un rezultātu novērtēšanas kritērijus;

8.3. procedūras, kas veicamas pēc laboratoriskajai diagnostikai paredzētu paraugu ņemšanas no dzīvniekiem vai mirušiem dzīvniekiem, kā arī seroloģisko vai virusoloģisko izmeklējumu paraugu ņemšanas metodes un rezultātu novērtēšanas kritērijus. Paraugu ņemšanas metodikas izstrādē ņem vērā apstākļus, kādos iespējams aptuveni noteikt cūku mēra ierosinātāja klātbūtnes ilgumu novietnē ? laikposmu no dzīvnieku inficēšanās dienas līdz diagnozes apstiprināšanai un attiecīga ziņojuma sniegšanai;

8.4. laboratorisko diagnostiku un metodes cūku mēra ierosinātāja noteikšanai, kā arī kritērijus rezultātu novērtēšanai.

9. Dienests nodrošina cūku mēra laboratorisko diagnostiku un ierosinātāja ģenētisko tipizāciju.

10. Lai sekmētu cūku mēra apkarošanu, dienests izveido ekspertu grupu epizootoloģisko pētījumu veikšanai, kuros iegūst šādu informāciju:

10.1. iespējama cūku mēra ierosinātāja klātbūtnes ilgums ganāmpulkā, līdz rodas aizdomas par saslimšanu ar cūku mēri vai tiek saņemts attiecīgs ziņojums;

10.2. iespējamie cūku mēra izcelsmes avoti un iespējami inficēto novietņu daudzums, kuras varētu apdraudēt viens izcelsmes avots;

10.3. personu, transportlīdzekļu, cūku, to liķu, spermas, gaļas vai jebkura cita materiāla, kas varētu būt infekcijas pārnēsētājs, pārvietošanās ceļi uz iespējami inficēto novietni vai no tās;

10.4. vektoru (slimības ierosinātāja saglabātājs un pārnēsētājs dabā. Cūku mēra vektors ir ērcu suga *Ornithodoros erraticus*) vai savvaļas cūku esamība attiecīgajā teritorijā;

10.5. cūku mēra ierosinātāja pārvešanas iespējas uz citu valstu teritoriju. Ja šādi draudi pastāv, dienests nekavējoties par to informē Eiropas Komisiju, infekcijas slimības apdraudēto valsti un Eiropas Savienības dalībvalstis.

11. Lai efektīvi apkarotu cūku mēri, dienests, ņemot vērā vides faktoros (piemēram, savvaļas cūku blīvums teritorijā, to migrācijas ceļi un iespējamie infekcijas izcelsmes iemesli), izstrādā un apstiprina rīcības plānu. Rīcības plānā:

11.1. paredz darbības, lai nodrošinātu normatīvajos aktos par dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktu savākšanu un iznīcināšanu, dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu, dzīvnieku barības iegūšanu un izplatīšanu, kā arī tirdzniecības ar dzīvniekiem, dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktiem un dzīvnieku barību noteiktās kārtības ievērošanu;

11.2. izstrādā darbības posmus, nosakot kārtību, kādā saņem kompensāciju Lauku atbalsta dienestā un finansējumu cūku mēra apkarošanas pasākumu pilnīgai izpildei;

11.3. nosaka darbības, kas veicamas, lai garantētu pasākumu veiksmīgu izpildi cūku mēra uzliesmojuma epidēmiskajā un epizootiskajā situācijā;

11.4. izstrādā pasākumus, lai nodrošinātu nepieciešamo resursu pieejamību ātrai un efektīvai cūku mēra apkarošanas kampaņai, piemēram, nodrošinājums ar laboratorijas personālu, ekipējumu un infrastruktūru;

11.5. izstrādā un apstiprina instrukciju, kurā atspoguļo pilnīgu un detalizētu praktisko darbību īstenošanas kārtību visos cūku mēra apkarošanas posmos;

11.6. paredz apkarošanas pasākumos iesaistīto personu izglītošanas pasākumus par cūku mēra klīniskajām pazīmēm, epizootoloģisko uzraudzību un kontroli un vismaz divas reizes gadā organizē cūku mēra uzliesmojuma simulācijas reģionālā vai vietējā līmenī, kā arī nodrošina komunikācijas procedūras mācības, lai kritiskā situācijā garantētu informācijas apmaiņu starp apkarošanas pasākumos iesaistītajām personām, novietņu īpašniekiem un veterinārārstiem.

12. Ja novietnēs, kurās ir ar cūku mēri slimas cūkas vai ir aizdomas par to saslimšanu ar cūku mēri, konstatē ērcu sugu *Ornithodoros erraticus*, dienests:

12.1. nodrošina vektoru pārbaudi par cūku mēra ierosinātāja klātbūtni;

12.2. nosaka kontroles un apkarošanas pasākumus cūku mēra ierosinātāja iznīcināšanai un izplatīšanās samazināšanai;

12.3. aizliedz cūku un, ja nepieciešams, arī citu lauksaimniecībā izmantojamo dzīvnieku audzēšanu novietnē vismaz sešus gadus, ja vektoru iznīcināšana nav iespējama;

12.4. uzsāk vektoru noteikšanu cūku apdzīvotās teritorijās un novietnēs. Vektoru noteikšanu sāk vēlā pavasarī, vasarā vai agrā rudenī, kad ir piemēroti temperatūras un mitruma apstākļi, izmantojot vienu no šādām metodēm:

12.4.1. vektoru konstatēšana augsnē, smiltīs vai putekļos, kas iegūti no spraugām starp akmeņiem (ja novietnes ir celtas no akmeņiem) vai no spraugām vai plaisām sienās, zem flīzēm vai zem novietnes grīdas. Paraugus (nokasījumus) ņem ar atbilstošu inventāru, ja nepieciešams, izmanto palielināmo stiklu;

12.4.2. vektoru konstatēšana, izmantojot oglekļa dioksīda lamatas, kuras izvieto dažādās novietnes vietās uz dažām stundām naktī vai dienā ēnainā vietā. Lamatas konstruē tā, lai nodrošinātu, ka ērces piekļūst tuvu oglekļa dioksīda avotam, nonāk lamatās un tām nav iespēju izkļūt no tām.

13. Cūku sugas dzīvnieku vakcinācija pret cūku mēri ir aizliegta. Darbības ar cūku mēra vakcīnu, kā arī tās ražošana, uzglabāšana, patērēšana, izplatīšana vai pārdošana notiek tikai dienesta uzraudzībā.

14. Normatīvajos aktos par civilo aizsardzību un ārkārtas situāciju operatīvo komisiju minētās institūcijas, kas iesaistītas ārkārtējo situāciju operatīvajā pārvaldīšanā, nodrošina šādu pasākumu īstenošanu:

14.1. nosaka veicamos kontroles pasākumus;

14.2. nodrošina cūku mēra apkarošanas pasākumu efektivitāti;

14.3. nodrošina ar personālu un citiem resursiem, kas nepieciešami cūku mēra apkarošanai;

14.4. sagatavo un nosūta informāciju dienesta centrālajam aparātam, nacionālajām veterinārajām, lauksaimniecības un tirdzniecības organizācijām, kā arī citām ārkārtas situācijas risināšanā iesaistītajām valsts institūcijām;

14.5. sadarbojas ar diagnostiskās laboratorijām, plašsaziņas līdzekļiem un policiju, informējot tos par specifiskiem cūku mēra apkarošanas pasākumiem;

14.6. izveido ekspertu darba grupu, kas sadarbībā ar dienestu piedalās epizootoloģisko pētījumu veikšanā,

laboratorisko izmeklējumu rezultātu interpretācijā, paraugu ņemšanā un testēšanā, kā arī nosaka apkarošanas pasākumu kopumu.

15. Divdesmit četru stundu laikā pēc cūku mēra diagnozes apstiprināšanas dienests saskaņā ar šo noteikumu 17. un 18.punktu sagatavo un nosūta Eiropas Komisijai un Eiropas Savienības dalībvalstīm informāciju par:

15.1. novietnēs konstatētajiem cūku mēra uzliesmojumiem;

15.2. transportlīdzekļos un kautuvēs konstatētajiem cūku mēra gadījumiem;

15.3. cūku mēra primāro gadījumu savvaļas cūku populācijā (slimības konstatēšana noteiktā savvaļas cūku teritorijā, kurā iepriekš nav novērota saslimšana un netiek piemēroti apkarošanas pasākumi);

15.4. epizootoloģisko pētījumu rezultātiem.

16. Dienests Eiropas Komisijai un Eiropas Savienības dalībvalstīm sniedz informāciju par sekundāriem cūku mēra gadījumiem inficētajā teritorijā savvaļas cūku populācijā. Informācijā iekļauj ziņas par šo noteikumu III nodaļā minēto prasību izpildes gaitu un rezultātiem, kā arī epizootoloģisko pētījumu rezultātiem, slimības kontroles gaitu un sniedz inficētās teritorijas ģeogrāfisko raksturojumu.

17. Ja primārais cūku mēra uzliesmojums ir novietnē (slimības uzliesmojums, kas epizootoloģiski nav saistīts ar iepriekšējiem slimības uzliesmojumiem noteiktā teritorijā, vai slimība pirmo reizi tiek reģistrēta noteiktā teritorijā) vai primārais cūku mēra gadījums ir konstatēts savvaļas cūku populācijā, transportlīdzeklī vai kautuvē, dienests saskaņā ar noteikto slimību izziņošanas kārtību 24 stundu laikā sagatavo un elektroniski nosūta šādu informāciju:

17.1. informācijas paziņošanas datums;

17.2. informācijas paziņošanas laiks;

17.3. dalībvalsts nosaukums;

17.4. slimības nosaukums;

17.5. slimības uzliesmojumu vai gadījumu skaits;

17.6. datums, kurā tika konstatētas aizdomas par dzīvnieku saslimšanu;

17.7. datums, kurā slimības diagnoze ir oficiāli apstiprināta;

17.8. slimības oficiālās apstiprināšanas laboratoriskā metode;

17.9. dzīvnieku suga, kurai tika apstiprināta saslimšana, transportlīdzekļa veids, kautuves nosaukums, novietnes nosaukums;

17.10. slimības konstatēšanas vietas ģeogrāfiskais izvietojums un adrese;

17.11. veiktie slimības kontroles pasākumi.

18. Ja primārais cūku mēra uzliesmojums ir novietnē vai primārais cūku mēra gadījums ir konstatēts transportlīdzeklī vai kautuvē, papildus šo noteikumu 17.punktā minētajai informācijai dienests sagatavo un Eiropas Komisijai nosūta šādu informāciju:

18.1. uzņēmīgo dzīvnieku skaits slimības skartajā novietnē, kautuvē vai transportlīdzeklī;

18.2. mirušo dzīvnieku skaits katrā kategorijā;

18.3. dzīvnieku skaits (pa kategorijām), kuriem ir konstatēta saslimšana, un mirstības pakāpe;

18.4. nogalināto dzīvnieku skaits slimības skartajā teritorijā;

18.5. pārstrādājamo liķu skaits;

18.6. attālums līdz tuvākajai cūku novietnei;

18.7. slimo vai beigto cūku izcelsmes novietnes lokalizācija, ja slimības uzliesmojums ir konstatēts kautuvē vai transportlīdzeklī.

19. Pēc sekundāra cūku mēra uzliesmojuma vai sekundāra cūku mēra gadījuma šo noteikumu 17. un 18.punktā minēto informāciju Eiropas Komisijai un Eiropas Savienības dalībvalstīm nosūta katru nedēļu pirmajā darbdienā. Informācijā iekļauj ziņas par iepriekšējo nedēļu līdz svētdienas pusnaktij.

20. Par jebkuru cūku mēra uzliesmojumu vai saslimšanas gadījumu novietnē, transportlīdzeklī vai kautuvē dienests sagatavo un rakstiski nosūta Eiropas Komisijai un Eiropas Savienības dalībvalstīm šādu informāciju:

20.1. datums, kad novietnē, transportlīdzeklī vai kautuvē esošās cūkas tika nogalinātas un pārstrādātas;

20.2. nogalināto cūku laboratorisko izmeklējumu rezultāti;

20.3. novietne, uz kuru attiecināmi šo noteikumu 31.punktā minētie nosacījumi, — nogalināto un pārstrādāto cūku skaits, kā arī no

kauto cūku skaits un laikposms, kurā cūkas tika nokautas;

20.4. infekcijas slimības iespējamā izcelsmes vieta;

20.5. kontroles pasākumi aizsardzības un uzraudzības zonā, īpaši — cūku pārvadāšanai izmantoto transportlīdzekļu kustība;

20.6. vīrusa ģenētiskās tipizācijas rezultāti, ja ir bijis primārs slimības uzliesmojums vai dzīvnieku saslimšana ir konstatēta kautuvē vai transportlīdzeklī;

20.7. ja cūkas nogalinātas kontaktnovietnēs vai novietnēs, kur ir aizdomas par cūku saslimšanu ar cūku mēri, papildus norāda:

20.7.1. cūku nogalināšanas datumu, nogalināto cūku skaitu (pa kategorijām) un novietni, kurā cūkas nogalinātas;

20.7.2. epizootoloģisko saikni starp slimības uzliesmojumu un katru kontaktnovietni vai citus aspektus, kas liecina par slimības izplatīšanos no slimības izcelsmes avota uz kontaktnovietnēm;

20.7.3. laboratorisko izmeklējumu rezultātus par novietnē esošām cūkām un nogalinātām cūkām. Ja cūkas kontaktnovietnēs netiek nogalinātas, min pamatotu iemeslu.

21. Primāra cūku mēra gadījuma apkarošanai savvaļas cūku populācijā dienests 90 dienu laikā Eiropas Komisijā iesniedz rakstisku pasākumu plānu. Plānā norāda inficētās teritorijas novietnēs veicamos pasākumus, kā arī:

21.1. epizootoloģisko pētījumu rezultātus un kontroles rezultātus par šo noteikumu X nodaļā minētajiem pasākumiem, un slimības izplatības apgabala raksturojumu;

21.2. inficētās teritorijas raksturojumu:

21.2.1. epizootoloģisko pētījumu rezultāti;

21.2.2. savvaļas cūku populācijas raksturojums;

21.2.3. lielu dabisko šķēršļu esamība savvaļas cūku pārvietošanās ceļā;

21.3. apkarošanas pasākumos iesaistīto personu un institūciju sadarbību, sevišķu uzmanību pievēršot sadarbībai starp biologiem, medniekiem, mednieku organizācijām, Valsts meža dienestu un veterinārārstiem;

21.4. informācijas kampaņas pasākumus, kas veicami, lai slimības apkarošanā ieinteresētu medniekus;

21.5. infekcijas izplatības intensitāti, pamatojoties uz nošauto un atrasto mirušo dzīvnieku epizootoloģisko pētījumu un laboratorisko izmeklējumu rezultātiem;

21.6. pasākumu kopumu, kurus veic mednieki, lai samazinātu infekcijas slimības izplatības draudus;

21.7. metodes, kas izmantojamas atrasto mirušo cūku vai medījumu pārstrādei, un pārstrādes veidu, laboratorisko izmeklējumu metodes vai pilnvarota veterinārārsta apskates rezultātus;

21.8. epizootoloģisko pētījumu rezultātus par katru cūku mēra pozitīvo rezultātu. Informācijā iekļauj šādas ziņas:

21.8.1. tā ģeogrāfiskā rajona raksturojums, kurā tika nošauta vai atrasta mirusi ar cūku mēri slima cūka;

21.8.2. slimās cūkas atrašanas vai nošaušanas datums;

21.8.3. persona, kura nošāvusi vai atradusi slimās cūkas liķi;